Vaste commissie voor OCenW uit de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Mw. drs. E.C.E. de Kler
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Datum
11 november 2020
Kenmerk
TISA/U202000908
Telefoon
06 12233931
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Inbreng VNG voor Evalautie passend onderwijs

Geachte dames en heren,

Op verzoek van uw commissie leveren wij hierbij graag een inbreng voor het Algemeen Overleg over de evaluatie passend onderwijs.

Gemeenten staan voor inclusief onderwijs als motor voor en spiegel van de inclusieve samenleving. Wij staan met al onze verantwoordelijkheden zoals sport, cultuur, welzijn, jeugdhulp en het brede sociaal domein klaar om inclusief onderwijs mogelijk te maken zodat kinderen in hun eigen wijk of dorp naar school kunnen. Als het om onderwijs gaat hebben gemeenten echter niet te bevoegdheid om hier handelend in op te treden, terwijl ouders wel bij gemeenten aankloppen voor hulp. Wij voelen wel verantwoordelijk voor inclusief onderwijs voor al onze kinderen. Dat vraagt om een doorbraak.

- **Stel (totaal) Inclusief Onderwijs vast als einddoel**

Houd dat doel in gedachten bij alle stappen die we de komende jaren in dit traject zetten. Door ambitieus te zijn in onze doelstellingen houden we met elkaar de beweging erin. Richt ook het (gezamenlijke) inspectiekader voor jeugd en onderwijs in op werken vanuit die bedoeling. Gemeenten zijn bereid om zich, met hun lokale partners, te verbinden aan de hoge ambitie.

- **Geef gemeenten instemmingsrecht op het ondersteuningsplan.**

Een OGOO dat alleen gericht is op overeenstemming is te beperkt. Gezamenlijke doelstellingen vragen om gezamenlijke besluiten. Adviesrecht is hier niet voldoende.

- **Schaf de vrijstelling van de leerplicht af**

Onderzoek vooral de mogelijkheden en implicaties van Leerrecht, inclusief wat dat vraagt van het verantwoordelijkheidsgevoel van ouders. Maak de weg daarnaartoe concreet, zoals ook de ouderorganisaties u schrijven. Die weg zal echter tijd kosten. Het afschaffen van de zogenaamde ‘5a vrijstelling’ kan op korte termijn die bedoeling al dichterbij brengen.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

- **Maak de norm voor basisondersteuning steeds stijgend naar inclusie**

Een stijgende norm, inclusief een beloning voor voorlopers, helpt de beweging op gang te houden. Dit sluit aan op de inbreng van de onderwijspartijen én die van de ouderorganisaties. Wij denken de graag met de minister mee hoe deze ambitie vorm gegeven kan worden.

- **Ga de automatische koppeling van labels aan onderwijsvoordelen tegen**

Deze koppeling leidt tot een run op diagnoses die niet in lijn is met de gedachte achter inclusief onderwijs. Afweging moet op basis van individuele ondersteuningsbehoeften plaatsvinden. Verwijder dit soort automatismen, in ieder geval uit het inspectiekader.

Integraal werken, lokaal en landelijk

In het project 'Mét Andere Ogen', ondersteund door de ministeries van OCW en VWS, werken we in elf inspiratieregio's al sinds 2019 op regionale schaal aan het creëren van één 'ecosysteem' rond het kind: ouders, onderwijs zorg en jeugd. Wat we daar leren wordt uiteraard met andere regio's gedeeld. In de inspiratieregio's werken we vanuit het uitgangspunt om de grenzen op te zoeken van wat wél kan en mag. In het belang van het kind. Landelijke regels moeten dit zo min mogelijk belemmeren. Een eerste slag moet daarvoor de versnelling van collectieve financiering zijn. Voor de iets langere termijn zouden cluster 2 scholen (voor dove en slechthorende kinderen) onder de werking van het samenwerkingsverband moeten vallen. Willen we de kansen voor kinderen en jongeren écht verbeteren, dan moet de aanpak van jeugdzorg meer in lijn worden gebracht met de aanpak van passend onderwijs. Parallel aan korte termijnverbeteringen binnen de bestaande stelsels moet ruimte er komen voor een integrale visie en een integraal programma voor de jeugd, óók op rijksniveau. Deze oproep wordt ondersteund door de onderwijsraden én de welzijns- zorg- en jeugdhulppartijen.

Gemeenten mede aan zet

Wanneer wij vragen om een integrale visie op de jeugd vanuit Rijkszijde realiseren wij ons terdege dat de integrale benadering ook op lokaal en regionaal niveau in veel gevallen nog verbetering behoeft. Uit een onderzoek dat wij hebben laten uitvoeren naar samenwerking tussen gemeenten en samenwerkingsverbanden blijkt dat het op veel plaatsen beter kan. Wij willen gemeenten op lokaal/regionaal niveau faciliteren en ondersteunen door een plan te ontwikkelen om gemeenten te ondersteunen bij de uitdagingen die met deze ontwikkeling gepaard gaan. Dit ondersteuningsplan moet een integraal onderdeel zijn van de ministeriële verbeteragenda passend onderwijs die nu nog teveel alleen op de onderwijskant is gericht.

Doorbreek de spiraal

Naast de mooie vergezichten in ons gezamenlijke pad naar inclusief onderwijs vragen wij uw Kamer ook om op kortere termijn een dreigend probleem op te lossen. De minister signaleert in zijn beleidsnota terecht een negatieve spiraal. Meer doorverwijzingen naar speciaal onderwijs, dus minder middelen in de reguliere context, dus nog meer verwijzingen. Deze trend is voor veel kinderen én voor de beweging naar inclusief onderwijs ongewenst. Daarnaast legt het ook een steeds hoger beslag op de gemeentelijke budgetten voor het leerlingenvervoer. De spiraal moet worden doorbroken. Een herijking van het budget voor passend onderwijs is noodzakelijk. Zie ook de inbreng van de ouderorganisaties.

Daarnaast lijkt de stijging van verwijzingen analoog te lopen aan de stijging van het aantal kinderen dat zorg nodig heeft. Die een op één koppeling is onwenselijk. Wij vragen u om meer ruimte voor maatwerk te bieden, in ieder geval door het afschaffen van de noodzaak tot diagnosestelling in toelaatbaarheidsverklaringen voor het speciaal onderwijs. Dat past ook bij de intentie van ons allen om de ondersteuningsbehoefte, niet de aandoening, van het kind centraal te stellen.

Huisvesting

Inclusief onderwijs heeft ook een fysieke component. Nieuwe gebouwen moeten ruimer opgezet, anders ingedeeld en flexibeler worden. Als we de stip op de horizon over vijftien jaar zetten moeten we bij nieuw te bouwen schoolgebouwen nu al uitgaan van de toekomst. Het is bekend dat gemeenten al jaren moeten schrapen om voldoende, kwalitatieve en klimaatneutrale scholen neer te zetten. Wij vragen u dan ook om de financiële gevolgen van inclusief onderwijs voor de

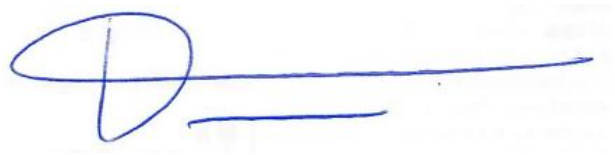
huisvesting (andere ruimte-indeling, groter en flexibeler) mee te nemen in de lopende onderzoeken naar de financiering van het onderwijs.

Tot slot
De gewenste ontwikkeling naar inclusief onderwijs vraagt herbezinning op het onderwijs in algemeenheid. Het is van belang om daartoe steeds weer het maatschappelijk belang van inclusief onderwijs voor ogen te houden: dat kinderen en jongeren met al hun talent en tekort elkaar dagelijks ontmoeten en zich tot elkaar verhouden. Dat geldt voor verschillen in beperkingen maar net zo goed voor verschillen in achtergrond en afkomst. Inclusief onderwijs betekent dat de school zo is ingericht (fysiek en mentaal) dat iedereen zich daar welkom voelt.

Het vraagt daarnaast ook om ingrepen in het huidige onderwijssysteem. Denk aan de mogelijkheid om langer te mogen doen om de leerstof tot zich te nemen, of juist korter. Doorbreek de focus op alleen prestaties, die leidt tot de snelle verwijzing richting jeugdhulp van kinderen die buiten de krappe normen vallen. Maar creëer juist ruimte om te oefenen, om in kleinere groepen te werken, in scholen die ook qua gebouw zijn ingericht op inclusief onderwijs.

Al met al moeten we toe naar een nieuw concept van brede, ontwikkelingsgerichte voorzieningen met een gecombineerd aanbod van onderwijs, opvang, jeugdhulp en zorg, vrijetijdsbesteding en een variëteit aan professionals binnen de schoolcontext. De integrale kindcentra die op vele plaatsen ontstaan zijn een prachtig voorbeeld van anders kijken en anders organiseren.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

mr L.K. Geluk
Algemeen directeur